

TK Conference on Reading 2012

บทบาทใหม่ของห้องสมุดโรงเรียนและบรรณารักษ์ในยุคดิจิทัล

ซาร่า ซี. กากาทิก้า

(Zarah C. Gagatiga)

TK
park

อุทยานการเรียนรู้

เอกสารประกอบการประชุมวิชาการประจำปี 2555 (องค์การมหาชน)

TK Conference on Reading 2012

วันที่ 12-13 กรกฎาคม พ.ศ.2555

ห้อง Meeting Room 1-2 ศูนย์การประชุมแห่งชาติสิริกิติ์ กรุงเทพมหานคร

บทบาทใหม่ของห้องสมุดโรงเรียนและบรรณารักษ์ในยุคดิจิทัล

ซาร่า ซี. กากาทีก้า¹

บทคัดย่อ

ในศตวรรษที่ 21 เทคโนโลยีเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงและนำเอาความท้าทายมากมาย มาสู่ห้องสมุดโรงเรียน เทคโนโลยีมีผลกระทบต่อรูปแบบการวางแผนและใช้โปรแกรมห้องสมุดต่างๆ ตลอดจนการดำเนินงานและแนวปฏิบัติในการให้บริการด้านห้องสมุด บทความฉบับนี้เปรียบเทียบการดำเนินงานห้องสมุดสองรูปแบบ ระหว่างแบบดั้งเดิม และรูปแบบใหม่ต่างๆ ซึ่งเป็นแนวคิดที่ได้รับการสนับสนุนจากนักคิดในวิชาชีพบรรณารักษ์ ต่อจากนี้ จะได้แจกแจงบทบาทของห้องสมุดโรงเรียนและบรรณารักษ์ห้องสมุดในศตวรรษที่ 21 โดยละเอียดชัดเจน ตลอดจนสถานภาพของห้องสมุดโรงเรียนในฐานะที่จะมีส่วนเสริมสร้างการบรรลุเป้าหมายเรื่องการเรียนรู้หนังสือ และงานวิจัยซึ่งพิสูจน์ให้เห็นความเกี่ยวข้องระหว่างห้องสมุดโรงเรียนที่มีต่อความสำเร็จของนักเรียน ในส่วนท้ายของบทความนี้จะป็นรายงานสั้นๆ เกี่ยวกับห้องสมุดโรงเรียน ความคิดริเริ่มด้านการอ่านและการรู้หนังสือในประเทศฟิลิปปินส์

บทนำ - เรื่องราวเกี่ยวกับห้องสมุดโรงเรียนของฉัน

ห้องสมุดโรงเรียนที่ฉันไปสมัยอยู่ประถมศึกษาดูเหมือนถ้ำขนาดเล็กที่ผนังทาสีขาว มีชั้นหนังสือตั้งอยู่ติดกำแพง และมีหนังสือเต็มชั้น แต่ฉันแทบไม่ได้มองหนังสือเหล่านั้นเลย และไม่ได้ขอความช่วยเหลือจากบรรณารักษ์ด้วย ฉันอายุเพียง 6 ขวบและเรียนอยู่ชั้นประถมปีที่ 1 เท่านั้นตอนที่ฉันไปห้องสมุดครั้งแรก แม้กระนั้นฉันก็เป็นนักอ่านแล้ว

¹ ครูบรรณารักษ์ประจำสถาบันบีคอน อคาเดมี (Beacon Academy)

ประธานคณะกรรมการด้านหนังสือเด็กและเยาวชนประจำประเทศฟิลิปปินส์/ นักเขียนเรื่องเล่าพื้นเมืองฟิลิปปินส์ “เรื่องเล่าจาก 7000 เกาะ”

[Http://lovealibarian.blogspot.com](http://lovealibarian.blogspot.com)

Zarah.gagatiga@gmail.com

ฉันและเพื่อนๆ ในชั้นประถมปีที่หนึ่งทั้งห้องไปที่นั่นพร้อมกันทั้งชั้น สัปดาห์ในปีนั้น เราใช้บัตรห้องสมุดในการยืมหนังสือ กว่าฉันจะได้ไปเองและยืมหนังสือก็ผ่านไปแล้วยี่ปี หากไม่เป็นเพราะคุณแม่ของฉันทักเตือนให้ฉันขอยืมหนังสือที่ฉันอ่านได้ออกมา ฉันก็คงไม่กล้ากลับไปเป็นแน่

เกิดอะไรขึ้นช่วงที่ฉันห่างเหินไปจากห้องสมุดโรงเรียน ฉันเพิ่มพูนทักษะและพัฒนาการอ่านของตนเองได้อย่างไร คำตอบก็คือ คุณแม่ของฉันเป็นคนเต็มเต็มช่องว่างนั้น คุณแม่ของฉันเป็นบรรณารักษ์ และช่วงนั้นฉันกำลังเรียนอยู่ชั้นประถมศึกษา คุณแม่ทำงานที่ห้องสมุดแห่งหนึ่งซึ่งแตกต่างจากห้องสมุดที่โรงเรียนของฉันอย่างมาก คุณแม่คอยยืมหนังสือจากห้องสมุดมาให้ฉัน เมื่อฉันเติบโตขึ้น สิ่งที่คุณแม่เลือกที่จะอ่านก็เปลี่ยนไปและพัฒนาขึ้น

เมื่อฉันเรียนในระดับมัธยมศึกษา ฉันกลายเป็นหนึ่งในไม่กี่คนที่เป็นเพื่อนกับบรรณารักษ์ ส่วนคุณแม่ก็ยังคงนำหนังสือที่ฉันอ่านได้กลับมาให้ฉันอ่านอยู่จนกระทั่งฉันโตพอที่จะไปร้านหนังสือและเลือกซื้อหนังสือเล่มที่ตัวเองได้ ช่วงมัธยมมีพวกที่บ้าอ่านหนังสืออยู่กลุ่มหนึ่งที่จะเอาหนังสือมาแลกเปลี่ยนอ่าน บางครั้งเราก็จะอยู่ต่อหลังโรงเรียนเล็กเพื่อคุยกันเรื่องตัวละครที่เราชอบหรือที่เราชัง สิ่งที่เราเลือกอ่านนั้นจะมีรูปแบบและสไตล์การเขียนที่หลากหลาย มีทั้งเรื่องรักหวานโรแมนติกไปจนถึงเรื่องสยองขวัญ นวนิยายที่เต็มไปด้วยจินตนาการเพื่อฝันไปจนถึงเรื่องที่สมจริง หนังสือการ์ตูน นิตยสาร หนังสือที่รวมบทประพันธ์ทั้งประเภทร้อยแก้วและร้อยกรอง และหนังสือปกอ่อนที่เรามีปัญญาซื้อได้ด้วยเงินค่าขนมเล็กๆ น้อยๆ ของพวกเรา

ทุกวันนี้ เวลาจะยืมหนังสือจากห้องสมุดโรงเรียน ฉันจะใช้บัตรห้องสมุดของฉันซึ่งมีข้อมูลบันทึกไว้ในฐานข้อมูลของห้องสมุด หากจะอ่านบทความและสารานุกรมออนไลน์ ก็เพียงลงชื่อผู้ใช้ และรหัสผ่าน แม้อยู่ที่บ้าน ฉันก็สามารถเข้าอินเทอร์เน็ตและคลิกที่ปุ่ม Bookmark บน web browser ไปที่หน้าของห้องสมุดโรงเรียน เปิดไปที่ OPAC เพื่อหาหนังสือและแหล่งข้อมูลต่างๆ ได้อย่างทันใจ ลูกๆ ของฉันซึ่งอายุ 15 และ 11 ปีจะอ่านนิยายภาพ หนังสือชุดแฮรี่ พอตเตอร์ Capt. Underpants, John Green, Neil Gaiman และแน่นอนที่สุด - Twilight (เฮ้อ!) และเพื่อที่จะตามลูกศิษย์ชั้นมัธยมของฉันให้ทัน ฉันก็ต้องอ่านในที่พวกเขาอ่าน และยิ่งไปกว่านั้น เพราะนักเรียนของเราจำนวนมากไม่เข้าใจรูปแบบของหนังสือ เราเลยต้องซื้อ Kindles มา 3 เครื่อง และในปีการศึกษาที่จะถึงนี้เราก็จะเริ่มพัฒนาคอลเลกชันหนังสือ e-book

ในช่วงทศวรรษ 1980 ถึงช่วงต้นทศวรรษ 1990 ฉันใช้วอล์คแมนของโซนี่ และสะสมเทปเพลง แต่สองปีที่แล้วฉันซื้อ iPod และลูกคนโตของฉันก็สอนให้ฉันหาเพลงในรูปแบบ Mp3 ฟรีจากออนไลน์ ฉันรู้จักวิธีการใช้ sync และ Bluetooth ใน iPod และสามารถย้ายไฟล์ภาพและเสียงไปมาระหว่างอุปกรณ์ได้

อะไรๆ ช่วงเปลี่ยนแปลงไปมากเหลือเกินจากวันที่ฉันได้รับบัตรห้องสมุดใบแรก

รูปแบบเทคโนโลยีและห้องสมุด

แล้วเทคโนโลยีก็ก้าวเข้ามา

มันเปลี่ยนแปลงวิธีการบริโภคข้อมูล การสร้างข้อมูล และการสื่อสารข้อมูล ตัวอย่างที่ฉันได้กล่าวถึงไปก่อนหน้านี้เป็นสิ่งที่ฉันประสบด้วยตนเอง และเป็นเพียงส่วนเล็กๆ ส่วนหนึ่งในภาพรวม เทคโนโลยีได้ก้าวเข้ามามีส่วนในการเปลี่ยนแปลงกฎเกณฑ์การมีส่วนร่วมในการสรรสร้างความรู้และการเผยแพร่ข้อมูล ในยุคนี้ เทคโนโลยีไม่ได้เป็นเพียงเครื่องมือสำหรับการทำให้การดำเนินชีวิตของเราดีขึ้นเท่านั้น แต่ยังคงกลายมาเป็นสิ่งแวดล้อมที่ต้องมีการจัดการ ความเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีที่เรารู้สึกได้ในยุคศตวรรษที่ 21 ทำให้จำเป็นต้องมีทักษะใหม่ๆ เพื่อจะอยู่ได้ แต่พูดไปแล้ว ก็ต้องบอกว่า นี่เป็นทั้งช่วงเวลาที่ดีที่สุดและเลวร้ายที่สุดในเวลาเดียวกันสำหรับบรรณารักษ์

โดยปรกติแล้ว เราจะใช้ทักษะการรู้หนังสือ กล่าวคือ เข้าใจ ตีความ สร้างสรรค์ และสื่อสารข้อมูล จากสื่อที่หลากหลายที่อยู่ในรูปแบบที่แตกต่างกัน ทักษะเหล่านี้ยังคงมีความสำคัญในยุคศตวรรษที่ 21 นี้ แต่ด้วยเครื่องมือที่เพิ่มขึ้นอย่างมหาศาล ที่สามารถสร้างข้อมูลได้อย่างรวดเร็วจนทำให้ข้อมูลกลายเป็นสิ่งอื่นไปได้ทุกวินาที ทุกนาที ในหนึ่งชั่วโมง เราจึงต้องยกระดับทักษะจากเดิมให้เป็นทักษะที่ทำให้เราอยู่รอดได้ในยุคศตวรรษที่ 21 หากคำว่า “ความมั่นคง หรือเสถียร” เป็นคำยอดนิยามแห่งศตวรรษที่ 20 คำว่า “การเปลี่ยนแปลง” ก็คงจะเป็นคำจำกัดความของศตวรรษที่ 21

โทนี่ แวกเนอร์ ผู้อำนวยการร่วมของกลุ่ม Change Leadership Group ที่ Harvard Graduate School ระบุทักษะที่จะช่วยให้เราอยู่รอดในยุคศตวรรษที่ 21 เอาไว้ 7 ทักษะด้วยกัน (พ.ศ. 2551) ทักษะเหล่านี้ได้แก่ การรู้จักคิดแบบวิเคราะห์และการแก้ปัญหา การร่วมมือข้ามเครือข่าย และการเป็นผู้นำโดยอาศัยความสามารถในการจูงใจ ความคล่องตัวและการปรับตัว ความคิดริเริ่มและทักษะด้านการบริหารจัดการ การสื่อสารด้วยวาจาและการเขียนที่มีประสิทธิภาพ การเข้าถึงและความสามารถในการวิเคราะห์

ข้อมูล และความไม่รู้จักและจินตนาการ การรู้หนังสือแบบที่เราเรียนรู้จากการเรียนแบบดั้งเดิมแบบที่คนในรุ่นอายุเดียวกับฉันได้รับ ยังคงมีความสำคัญในฐานะที่เป็นทักษะพื้นฐานที่จะช่วยให้เราเคลื่อนย้ายข้อมูลไปมา และเข้าใจความรู้ การคิดวิเคราะห์ความเปลี่ยนแปลงได้ตามสถานการณ์ การมีจินตนาการ การวิเคราะห์ มีความเป็นผู้นำและความร่วมมือทั้งในระดับแนวตั้งและแนวนอน ล้วนเป็นคำหลักๆ ที่บรรณารักษ์โรงเรียน จำต้องพึงยึดถือไว้ เพื่อจะได้คงความเป็นส่วนหนึ่งของสังคมยุคใหม่นี้ไว้ได้

มาดูกันว่า ห้องสมุดและบรรณารักษ์โดยทั่วไป รับมือกับความเปลี่ยนแปลงเหล่านี้กันอย่างไร

ใน พ.ศ. 2463 นักคณิตศาสตร์และผู้เชี่ยวชาญด้านห้องสมุดชื่อ เอสอาร์ รังกานาธาน (SR Ranganathan) ได้คิดค้นกฎแห่งบรรณารักษศาสตร์ไว้ 5 ข้อ ได้แก่

1. หนังสือมีไว้ให้อ่าน
2. ผู้อ่านแต่ละคนอ่านหนังสือคนละแบบ
3. หนังสือแต่ละเล่มสำหรับผู้อ่านแต่ละแบบ
4. ประหยัดเวลาของผู้อ่าน
5. ห้องสมุดเป็นสิ่งมีชีวิตที่มีการเจริญเติบโต

เหล่านี้คือหลักการที่ฉันได้เรียนในโรงเรียนบรรณารักษ์ และฉันก็จำได้ขึ้นใจและปฏิบัติตามเสมอมา กฎของรังกานาธาน กล่าวถึงความจริงและปรัชญาแห่งบรรณารักษ์ ฉันจะขอกกล่าวถึงกฎแต่ละข้อโดยละเอียดต่อไป

หนังสือมีไว้ให้อ่าน - แน่นนอน ถ้าไม่มีคนอ่าน หนังสืออื่นๆ ก็หมดความหมาย มันจะกลายเป็นเพียงวัตถุทางกายภาพชิ้นหนึ่ง หนังสือเป็นเทคโนโลยีที่ใช้เก็บรักษาข้อมูลและความคิดต่างๆ ซึ่งสามารถมีอิทธิพลและหล่อหลอมจิตใจและวิธีการคิดที่ผ่านการลองใช้และทดสอบแล้ว หนังสือมีใช้เครื่องประดับบนหิ้ง มันต้องได้รับการจัดให้เป็นหมวดหมู่ หมุนเวียน ตรวจสอบหนังสือที่มีอยู่ แนะนำ พูดยิ่ง และอภิปราย หากมันเก่าและทรุดโทรม ก็ต้องให้นักซ่อมแซมดูแลสภาพหนังสือมาจัดการทำให้มันดูดีและดูแลรักษาอยู่เสมอ

ผู้อ่านแต่ละคนอ่านหนังสือคนละแบบ - ผู้อ่านต่างคนล้วนต่างกัน แต่ละคนมีความต้องการข้อมูลที่แตกต่างกัน ซึ่งโดยทั่วไปแล้วก็จะหาคำตอบได้ในหนังสือ นิตยสาร บทความ ห้องสมุดจำต้องรู้จักผู้อ่านของตน

เพื่อจะได้บอกได้ว่าผู้ใช้ห้องสมุดอ่านอะไรอย่างไร บรรณารักษ์เป็นผู้จัดหาคอลเลกชันหนังสือที่คำนึงถึงบริบทและประสบการณ์ของผู้อ่าน

หนังสือแต่ละเล่มสำหรับผู้อ่านแต่ละแบบ - หนังสือมีไว้เพื่อผู้อ่านต่างๆ กัน หนังสือเด็กก็มีไว้สำหรับเด็กๆ นวนิยายวัยรุ่นมีไว้เพื่อกลุ่มนักอ่านวัยรุ่น นวนิยายผู้ใหญ่สำหรับผู้ใหญ่ หนังสือประเภทที่ไม่ใช่เรื่องแต่ง และหนังสืออ้างอิงมีไว้เพื่อผู้อ่านจากหลากหลายสาขาวิชา นักคณิตศาสตร์จำเป็นต้องมีหนังสือคณิตศาสตร์ไว้ใกล้มือเสมอ หนังสือประวัติศาสตร์ วารสารบทความและนิตยสารทางสังคมศาสตร์ก็เป็นสิ่งที่อาจารย์ประวัติศาสตร์ต้องมีติดตัว ในโครงการจัดหาหนังสือมาไว้ในคอลเลกชันของห้องสมุดนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องจัดสรรงบประมาณสำหรับจัดซื้อหนังสือให้ทุกสาขาวิชาโดยทั่วถึงกัน เมื่อผู้อ่านไปที่ห้องสมุด จะต้องมียุทธศาสตร์ประจำห้องสมุดไว้ให้พวกเขาทั้งเพื่อการศึกษาและเพื่อความเพลิดเพลิน

ประหยัดเวลาของผู้อ่าน - โครงสร้างและระบบของห้องสมุดของเราจะต้องมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ควรมีการนำมาตรการในการวัดและประเมินผลมาใช้ เพื่อคงรักษาความมีประสิทธิภาพของการให้บริการ ระบบ และโครงสร้างห้องสมุดอยู่อย่างสม่ำเสมอ

ห้องสมุดเป็นสิ่งมีชีวิตที่มีการเจริญเติบโต - ความคิด ข้อมูล และความรู้ล้วนเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา หนังสือและสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ ที่เป็นแหล่งข้อมูลเหล่านี้จำเป็นต้องมีการปรับปรุง ตีพิมพ์ใหม่ และผลิตเพิ่มเติม คอลเลกชันของห้องสมุดก็ต้องทันสมัยเพื่อให้ทันต่อยุคสมัย จำนวนผู้อ่านและบริบทของผู้อ่านก็เปลี่ยนแปลงเช่นกัน บรรณารักษ์จำเป็นต้องเติบโตในทางวิชาชีพเพื่อที่จะสามารถให้บริการกับผู้อ่านได้ดีขึ้น และสามารถจัดการระบบห้องสมุดและบริการห้องสมุดได้อย่างมีประสิทธิภาพ กิจกรรมที่สนับสนุนความสามารถในการรู้หนังสือและการอ่านจะช่วยเสริมโครงการห้องสมุดที่มีชีวิตชีวาไม่อยู่นิ่ง

ตัวอย่างแบบที่กล่าวมานี้มีอยู่จริง และเป็นสิ่งที่ปฏิบัติในห้องสมุดโรงเรียนหลายต่อหลายแห่ง แต่กระนั้น เทคโนโลยีสมัยนี้ทำให้การให้บริการและโครงการห้องสมุดต่างๆ ไม่ได้เป็นเพียงเรื่องของหนังสืออีกต่อไป ผู้อ่านโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้อ่านวัยเยาว์ที่ถือกำเนิดขึ้นในยุคดิจิทัล เกิดและโตมาพร้อมกับเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ จนถูกเรียกขานว่าเป็นชาวดิจิทัลแต่กำเนิดที่อาศัยอยู่กับเราซึ่งเป็นผู้พยายมาสู่ยุคดิจิทัล

คนสองกลุ่มนี้ต่างกันอย่างไร ความแตกต่างก็คือ ภาษาของชาวดิจิทัลคือเทคโนโลยี พวกเขาเติบโตขึ้นในสภาพแวดล้อมที่เต็มไปด้วยคอมพิวเตอร์ สื่อโทรทัศน์วิทยุและอินเทอร์เน็ต ชาวดิจิทัลมี

กระบวนการจัดการกับข้อมูลแตกต่างจากผู้อพยพมาสู่ยุคดิจิทัลซึ่งอ่านหนังสือและสื่อสิ่งพิมพ์ และเห็นการพัฒนาและประดิษฐ์คิดค้นอุปกรณ์ต่างๆ เหล่านี้

ฉันเองก็เป็นผู้อพยพมาสู่ยุคดิจิทัล ต้องทำความเข้าใจความแตกต่างระหว่างโทรทัศน์สมัยก่อนกับแบบที่มีรีโมทคอนโทรลแห่งยุคต้นทศวรรษที่ 1980 ลูกๆ ของฉันซึ่งอายุ 15 และ 11 ปีเป็นชาวดิจิทัลแต่กำเนิด พวกเขาไม่ต้องอ่านหนังสือคู่มือโทรศัพท์มือถืออันใหม่ของพวกเขาเลย หากเรียนรู้จากการลงมือใช้เลย เมื่อพวกเขาใช้อินเทอร์เน็ต เขาจะไม่อ่านข้อมูลตามกระบวนการเป็นลำดับ แต่จะอ่านแบบผสมผสานทักษะการคิดระดับมหภาคและจุลภาคเข้าด้วยกัน และผสมผสานความสัมพันธ์แบบส่วนหนึ่ง-ทั้งหมด และทั้งหมด-ส่วนหนึ่งเข้าด้วยกัน พวกเขาทำหลายๆ อย่างไปพร้อมๆ กันได้ขณะทำงานที่ได้รับมอบหมาย ลูกชายของฉันเสียบุหู่ฟังฟังวิทยุผ่านทางโทรศัพท์มือถือระหว่างอ่านตำราเรียน ลูกสาวของดิฉันดูโทรทัศน์ไปด้วยพร้อมกับเขียนบันทึกประจำวันออนไลน์ โดยที่ทั้งสามและตัวฉันเองเป็นพ่อแม่ที่เป็นผู้อพยพสู่ยุคดิจิทัล เราจึงเป็นกังวลว่ากลยุทธ์ในการเรียนรู้ของพวกเขาจะเป็นอย่างไรไปตลอดหรือไม่

นี่คือยุคดิจิทัล นี่คือการงานที่ห้องสมุดโรงเรียนและบรรณารักษ์ต้องประสบ นี่คือการงานที่ทำให้ไมเคิล กอร์แมน และวอลท์ ครอว์ฟอร์ด นักคิดด้านห้องสมุดปรับเปลี่ยนกฎของรังงานานให้ทันสมัยขึ้นโดยเสนอกฎที่แผลงออกไปจากกฎต้นแบบทั้ง 5 ข้อดังนี้

1. ห้องสมุดให้บริการมนุษยชาติ
2. ให้ความสำคัญสื่อทุกรูปแบบที่ใช้สื่อสารความรู้
3. ใช้เทคโนโลยีอย่างชาญฉลาดเพื่อทำให้การให้บริการดีขึ้น
4. ปกป้องการเข้าถึงความรู้โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย
5. ยกย่องอดีตและสรรค์สร้างอนาคต

ลองมาเล่นเกมหาที่ผิดให้เจอ กันดีกว่า คุณหาสิ่งที่เปลี่ยนไปจากกฎด้านบรรณารักษศาสตร์ 5 ข้อของรังงานาน และกฎด้านบรรณารักษศาสตร์ 5 ข้อของกอร์แมนและครอว์ฟอร์ดพบไหม มีอะไรที่เหมือนกันบ้าง ฟังระลึกไว้ว่ากฎเหล่านี้ถูกเขียนขึ้นในยุคสมัยและช่วงอายุที่ต่างกัน มีปัจจัยใดบ้างที่หล่อหลอมวิวัฒนาการของกฎเหล่านี้

ในขณะที่ปรัชญาของรังกานาธานจะเกี่ยวกับการให้บริการห้องสมุดแบบให้ผู้อ่านเป็นศูนย์กลาง และห้องสมุดที่เติบโตในแง่คอลเลกชันและโครงการ กฎของกอร์แมนและครอว์ฟอร์ดจะมีมุมมองว่าบริการในห้องสมุดจะยึดหลักประชาคมโลก นัยยะทางวิชาชีพ และความเท่าเทียมกันในการเข้าถึงข้อมูลและการสร้างองค์ความรู้ การเปลี่ยนแปลงจากฐานข้อมูลที่นิ่งไปสู่ฐานข้อมูลที่มีการเคลื่อนไหวและเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมยิ่งขึ้นนี้เป็นผลของเทคโนโลยี การปฏิรูปทางการศึกษา การเปลี่ยนแปลงของแบบแผน ปรัชญา และวิธีที่เรารู้จักผู้อื่นและรู้จักโลก

บทบาทของห้องสมุดโรงเรียนและบรรณารักษ์

เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนี้ ห้องสมุดโรงเรียนจึงได้ปรับจุดเน้นจากการพัฒนาคอลเลกชันหนังสือไปสู่การให้บริการแบบให้ผู้อ่านเป็นศูนย์กลาง และต่อไปยังการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต (ให้เป็นระบบความเชื่ออย่างหนึ่ง) ทั้งนี้ มีแนวคิดอยู่ 3 แนวคิดด้วยกัน ได้แก่ ความร่วมมือกัน ความเป็นผู้นำ และเทคโนโลยี (*Information Power, 1998*) เนื่องจากความเคลื่อนไหวเหล่านี้ บทบาทของบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนก็จำเป็นต้องเปลี่ยนไป บรรณารักษ์โรงเรียนจะเป็นทั้งครู ผู้สอนด้านเทคโนโลยี ผู้วางแผนการเรียนการสอน และผู้จัดการห้องสมุด

ในอดีต การบริหารจัดการห้องสมุดจะเป็นงานเพียงอย่างเดียวที่บรรณารักษ์โรงเรียนถูกคาดหวังให้ทำ แต่การหลั่งไหลอย่างไม่ขาดสายของข้อมูลและเทคโนโลยีที่ถูกเก็บ สร้าง และสื่อสาร ได้เปลี่ยนแปลงกฎเกณฑ์และวิธีดำเนินงาน

ในฐานะผู้จัดการห้องสมุด บรรณารักษ์โรงเรียนจะเป็นผู้ส่งมอบข้อมูล และเป็นผู้ทำให้ผู้อ่านสามารถเข้าถึงข้อมูลเหล่านั้นได้ ภาระหน้าที่อย่างเช่นการทำรายการ แยกประเภท เก็บข้อมูลส่วนบุคคล และความชอบของผู้อ่านแต่ละคน ระบบคอลเลกชันหนังสือ และเจ้าหน้าที่ ตลอดจนการตรวจสอบสื่อที่มีอยู่เมื่อสิ้นปี ล้วนเป็นบริการและโครงการพื้นฐานของห้องสมุดโรงเรียน นอกเหนือจากนั้นบรรณารักษ์โรงเรียนยังให้ผู้อ่านสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ ในกรณีเหล่านี้ บรรณารักษ์โรงเรียนจะรับบทบาทเป็นผู้สอนและนักเทคโนโลยีการเรียนการสอน เมื่อบรรณารักษ์โรงเรียนร่วมมือกับครูในการสอนจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องสอนเรื่องทักษะในการใช้ห้องสมุดในโปรแกรมการเรียนการสอนของโรงเรียนด้วย โดยอาจบรรจุไว้เป็นส่วนหนึ่งของการรู้สารสนเทศ (Information Literacy) หรือการรู้เท่าทันสื่อ (Media Literacy) แต่ไม่ว่าจะอยู่ในลักษณะใดต้องทำให้การสอนนั้นอยู่ในบริบททางวัฒนธรรมและประสบการณ์ของนักเรียน บรรณารักษ์

โรงเรียนจำเป็นต้องรู้หลักการสอนและพัฒนาทักษะการคิดระดับมหภาค เพื่อที่จะเข้าใจหลักสูตรของโรงเรียนได้ เมื่อครูวางแผนการสอนบทเรียนบทหนึ่ง บรรณารักษ์ต้องทำหน้าที่ที่ปรึกษาด้านการเรียนการสอน เพื่อช่วยให้ครูดึงเอาข้อมูลออกมาจากแหล่งทรัพยากรที่มีได้ ทั้งที่อยู่ในโรงเรียนและนอกโรงเรียน และให้เครื่องมือในการเรียนรู้และเทคโนโลยีต่างๆ แก่ครู นอกจากนี้ บรรณารักษ์โรงเรียนยังต้องปฏิบัติหน้าที่ในฐานะคู่สนทนาของครูและผู้นำโรงเรียนในการอภิปรายเกี่ยวกับวิธีการ กลยุทธ์ และเทคนิคในการสอนนักเรียนซึ่งมีความต้องการและสไตล์การเรียนรู้ที่แตกต่างกัน เมื่อความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีโหมกระหน่ำจากรอบด้านด้วยข้อมูลหลากหลายทั้งในรูปแบบและเนื้อหา บรรณารักษ์โรงเรียนจำเป็นต้องยึดหลัก 3 ประการอันได้แก่ การยึดมั่นเรื่องอิสรภาพทางปัญญา ยึดตามมาตรฐานทางกฎหมาย และการปฏิบัติตามจรรยาบรรณทางวิชาชีพ

เมื่อบรรณารักษ์โรงเรียนเข้ามามีบทบาทในฐานะครู พันธมิตรด้านการเรียนการสอน และผู้จัดการห้องสมุดที่มีประสิทธิภาพ บริการและโปรแกรมของห้องสมุดจะส่งผลอย่างยิ่งต่อความสำเร็จของนักเรียน

ในปี 2551 สำนักพิมพ์ Scholastic ได้ตีพิมพ์ผลงานรวบรวมงานวิจัยเกี่ยวกับห้องสมุดโรงเรียน ในชื่อ “ห้องสมุดโรงเรียนใช้งานได้” (School Libraries Work!) เอกสารชุดนี้กล่าวถึงจุดยืนของคณะกรรมการว่าด้วยห้องสมุดและสารสนเทศศาสตร์แห่งชาติของสหรัฐอเมริกา และยังได้รวบรวมเอางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับห้องสมุดโรงเรียนที่เด่นๆ จาก 19 รัฐในสหรัฐอเมริกา (จากอลาสก้าไปจนถึงโคโลราโด โอไฮโอไปจนถึงเพนซิลเวเนีย มิซซูรีไปจนถึงเม็กซิโก) และในมณฑลออนตาริโอของประเทศแคนาดาเอาไว้ด้วย งานวิจัยที่จัดทำขึ้นโดยกลุ่มนักวิจัย Lance et al. (2002) Kuhlthau et. Al (2004) Smith (2006) Todd (2004, 2005, 2006) ที่ดำเนินมาตลอดช่วงเวลาสองทศวรรษล้วนแสดงผลลัพธ์เดียวกันอย่างน่าแปลกใจ ผลจากการศึกษาเชิงประจักษ์สะท้อนให้เห็นคุณค่าที่ขาดไม่ได้ของห้องสมุดโรงเรียน ที่ส่งผลอย่างมากต่อการประสบความสำเร็จของนักเรียน การมีห้องสมุดโรงเรียนอยู่ในชีวิตของนักเรียนในระดับประถมและมัธยมศึกษาทำให้นักเรียนมีผลการเรียนดีขึ้น โครงการและบริการของห้องสมุดโรงเรียนช่วยให้นักเรียนมีทักษะการเรียนรู้และทักษะการค้นคว้าเพิ่มขึ้น การร่วมมือกันระหว่างครูและบรรณารักษ์โรงเรียนจะนำไปสู่การเรียนรู้อย่างแท้จริงทั้งในและนอกห้องเรียน รายงานยังได้กล่าวต่อไปถึงบทบาทของบรรณารักษ์โรงเรียนในสี่ประเด็น (2551)

ก. ห้องสมุดโรงเรียนมีบทบาทสำคัญในการเรียนการสอน

บรรณารักษ์ออกแบบโปรแกรมที่สนับสนุนสิ่งที่อยู่ในหลักสูตรของโรงเรียน นับตั้งแต่โปรแกรมพัฒนาคอลเลกชันหนังสือไปจนถึงโปรแกรมการสอน บรรณารักษ์โรงเรียนให้คำปรึกษา ร่วมมือและทำงานร่วมกับครูและผู้นำโรงเรียนในการวางแผนและนำแผนไปปฏิบัติ การเรียนการสอนและหลักสูตรเป็นสองปัจจัยที่ช่วยบรรณารักษ์สร้างโปรแกรมพัฒนาคอลเลกชันหนังสือขึ้น บรรณารักษ์โรงเรียนอาจร่วมสอนกับครูในหัวข้อทักษะการเข้าถึงข้อมูลและทักษะการค้นคว้าได้ เวลาของห้องสมุดโรงเรียนยืดหยุ่นได้ จึงสามารถอำนวยความสะดวกให้กับนักเรียนแต่ละคนและชั้นเรียน ไม่ว่าจะมีความเล็กหรือใหญ่ก็ตามได้เสมอ

ข. ห้องสมุดโรงเรียนปูทางสู่การใช้เทคโนโลยีในโรงเรียน

ห้องสมุดโรงเรียนเป็นหนทางที่ทุกคนสามารถเข้าถึงข้อมูล สิ่งนี้มาพร้อมกับเทคโนโลยีที่จำเป็นสำหรับนักเรียน ครู และชุมชนในโรงเรียนที่จะใช้ข้อมูล คอมพิวเตอร์ที่เข้าถึงอินเทอร์เน็ตมีอยู่ประจำห้องสมุดในบรรดาโรงเรียนสมัยใหม่ ห้องสมุดโรงเรียนเอื้อให้เกิดการอบรมเรื่องเทคโนโลยีเหล่านี้ให้แก่ นักเรียนและผู้ใช้ห้องสมุดทั่วไป

ค. ห้องสมุดโรงเรียนบันทึกลงให้เกิดการเรียนรู้หนังสือ

นักเรียนศึกษาจากหนังสือ คอมพิวเตอร์และทรัพยากรต่างๆ ที่มีอยู่ในห้องสมุดโรงเรียน เมื่อพวกเขาอ่านทรัพยากรเหล่านี้และเรียนรู้สิ่งต่างๆ ความสามารถทางด้าน การอ่านเขียนและคณิตศาสตร์ก็ก้าวเข้ามามีบทบาท ห้องสมุดโรงเรียนหลายแห่งจัดช่วงเล่านิทาน อภิปรายเรื่องหนังสือ อบรมสัมมนา และการสนทนาโดยนักเขียนและกวี นอกจากนี้ยังมีโอกาสให้สรรค์สร้างเรื่องราวและหนังสือในห้องสมุดด้วยเช่นกัน และบางครั้งก็มีการจัดงานแสดงนิทรรศการทางศิลปะและการแสดงต่างๆ ในห้องสมุดเช่นกัน

ง. ห้องสมุดโรงเรียนไม่มีความหมายหากปราศจากบรรณารักษ์ที่มีคุณสมบัติเหมาะสม

ห้องสมุดโรงเรียนที่ประจำโดยบรรณารักษ์โรงเรียนที่มีคุณสมบัติเหมาะสม จะสามารถสร้างความเปลี่ยนแปลงในชีวิตของนักเรียนได้มากกว่า ข้อกำหนดทางวิชาการและประสบการณ์ทางวิชาชีพที่บรรณารักษ์ที่มีคุณสมบัติเหมาะสมจะต้องมี จะเตรียมพวกเขาให้พร้อมสำหรับการบริหารจัดการระบบ

ห้องสมุด โครงสร้าง โปรแกรม การให้บริการต่างๆ ท่ามกลางเทคโนโลยีที่หลากหลาย และรูปแบบการเรียนรู้ และความต้องการที่แตกต่างกันไปของนักเรียน กฎหมายและคุณธรรมจะกำหนดให้บรรณารักษ์โรงเรียนที่มีคุณสมบัติเหมาะสมถูกบังคับด้วยกฎหมายและคุณธรรมที่จะทำงาน ดำเนินการตามภารกิจ วิสัยทัศน์ และเป้าหมายของสถาบันการศึกษานั้นๆ ให้สำเร็จลุล่วงไป

ผลกระทบจากงานวิจัยเช่นนี้เองที่กระตุ้นให้สมาชิกรัฐสภาในสหรัฐอเมริกาจัดตั้ง คณะกรรมาธิการว่าด้วยห้องสมุดและสารสนเทศศาสตร์แห่งชาติ ซึ่งทำหน้าที่ดูแลห้องสมุดโรงเรียนขึ้น (มิถุนายน 2550) คณะกรรมาธิการนี้ได้ยื่นเสนอนโยบายต่อไปนี้ต่อรัฐสภาแห่งสหรัฐอเมริกา

- ห้องสมุดโรงเรียนจะได้รับทรัพยากรที่ทันสมัยไม่ว่าจะเป็นวัสดุที่เป็นสื่อสิ่งพิมพ์ หรือสื่อประเภทอื่นๆ
- บรรณารักษ์โรงเรียนหรือผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อในห้องสมุดโรงเรียน จะได้รับการจัดประเภทเป็น “ผู้มีคุณสมบัติระดับสูง”
- ห้องสมุดโรงเรียนจะต้องมีเจ้าหน้าที่ประจำที่เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อห้องสมุดโรงเรียนที่มีคุณสมบัติสูงและได้รับการรับรองโดยรัฐ

ในประเทศอังกฤษ *William, Cole and Wevella (2002)* ได้วิเคราะห์วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับผลกระทบของห้องสมุดโรงเรียนต่อความสำเร็จของนักเรียน และการเรียนในโรงเรียนระดับประถมศึกษา และพบหลักฐานที่พิสูจน์และสนับสนุนว่ามีความสัมพันธ์ในเชิงบวกระหว่างห้องสมุดโรงเรียนและความสำเร็จของนักเรียน มีการระบุว่าปัจจัยต่อไปนี้มีผลต่อการเรียน กล่าวคือ ความร่วมมือกันระหว่างครูและบรรณารักษ์ คุณภาพและปริมาณหนังสือในคอลเลกชัน เงินสนับสนุนที่พอเพียง การให้บริการและโปรแกรมห้องสมุดที่ยืดหยุ่น เจ้าหน้าที่ห้องสมุดที่มีคุณภาพ และมาตรฐานที่เสริมสร้างประสบการณ์การสอนและการเรียนที่มีประสิทธิภาพ

งานวิจัยในลักษณะเดียวกันในประเทศออสเตรเลีย (*Lonsdale, 2003*) รายงานถึงการค้นพบทำนองเดียวกัน แต่ได้ระบุถึงปัจจัยต่อไปนี้มีผลต่อความสำเร็จและการเรียนของนักเรียนทั้งทางด้านความรู้สึกรู้สึกและความมีประสิทธิภาพ ปัจจัยเหล่านี้ได้แก่ การผสมผสานทักษะการเข้าถึงข้อมูลไว้เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตร และระบบการเชื่อมต่อเครือข่ายคอมพิวเตอร์ที่เชื่อมต่อระหว่างห้องสมุดและห้องเรียนได้อย่างหนักแน่น รายงานการวิจัยยังได้แสดงว่า การมีห้องสมุดโรงเรียนเสริมสร้างสภาพแวดล้อมที่เต็มไปด้วย

สิ่งพิมพ์และการอ่านโดยอิสระและสมัครใจ สิ่งนี้พัฒนาให้เกิดความเข้าใจ ไวยากรณ์ การสะกดคำ คำศัพท์ และสไตล์การเขียนของนักเรียน ยิ่งไปกว่านั้นการมีห้องสมุดยังมีผลกระทบเชิงบวกต่อความภูมิใจในตนเอง ความมั่นใจและความรู้สึกรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเองอีกด้วย

แน่นอนว่า ผลลัพธ์ที่ได้จากการวิจัยห้องสมุดโรงเรียนที่ตรงกันเหล่านี้สนับสนุนบทบาทที่เป็นรากฐานสำคัญของบรรณารักษ์โรงเรียนและห้องสมุดโรงเรียน

ห้องสมุดโรงเรียนที่นี้ ที่นั่น และทุกหนทุกแห่ง

ในการสัมมนาระดับภูมิภาคเมื่อไม่นานมานี้ ที่เมืองบาโคลอด ซึ่งจัดโดยห้องสมุด Rizal และสมาคม International Association of School Libraries (IASL) เมื่อวันที่ 27-28 เดือนเมษายน 2555 ห้องสมุดโรงเรียนจากโรงเรียนเอกชนในพื้นที่หลายแห่งได้เสนอผลงานซึ่งมีที่มาจากงานวิจัยและการปฏิบัติ โครงการและความคิดริเริ่มต่างๆ ที่ได้ใช้จริงกับห้องสมุดในโรงเรียนของตน แต่กระนั้น ข้อมูลจากห้องสมุดโรงเรียนภาครัฐยังขาดอยู่มาก

สิ่งนี้ชี้ให้เห็นสภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบันของห้องสมุดโรงเรียนในประเทศ ห้องสมุดโรงเรียนเอกชนได้รับเงินสนับสนุนมากกว่า มีเครือข่ายการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่กว้างขวางกว่า ถึงแม้ RA 9246 จะกำหนดข้อปฏิบัติเกี่ยวกับห้องสมุดโรงเรียนในประเทศ และคำแนะนำเกี่ยวกับห้องสมุดโรงเรียน (School Library Guidelines) (Order no. 56, s 2011) ของกระทรวงศึกษาธิการ ที่ระบุข้อกำหนดเกี่ยวกับการจัดเจ้าหน้าที่ประจำห้องสมุดโรงเรียน และมาตรฐานการดำเนินงานที่ทั้งภาครัฐและเอกชนต้องทำตาม ระบบห้องสมุดโรงเรียนภาครัฐก็ยังคงล้มลุกคลุกคลานอยู่ โครงการศูนย์กลางห้องสมุด (Library Hub project) ของกระทรวงการศึกษายังคงล่องลอยไร้ทิศทาง

แต่ก็ยังมีหวังอยู่ ยังมีหวังอยู่ ยกตัวอย่างเช่น โครงการศูนย์กลางห้องสมุดของกระทรวงศึกษาธิการซึ่งมอบกล่องพลาสติกที่บรรจุหนังสือไว้เต็มให้กับโรงเรียนต่างๆ ในภูมิภาคที่มีมาตั้งแต่ปี 2548 หรือโครงการ Mother Based Instruction ที่เริ่มขึ้นตั้งแต่ปี 2552 แม้จะไม่ได้เป็นความคิดริเริ่มด้านห้องสมุดโรงเรียน แต่การพัฒนาวัสดุการเรียนการสอนทำให้บรรณารักษ์โรงเรียนในกรุงมะนิลาต้องเข้ามาเกี่ยวข้องช่วยรัฐบาลและหน่วยงานเอกชนที่มีส่วนร่วมในโครงการ อีกโครงการหนึ่งของกระทรวงศึกษาธิการที่มุ่งเน้นการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียน ได้แก่การสร้างห้องเรียนสำหรับเด็กก่อนวัยเรียน

ที่เป็นห้องสมุดโรงเรียนไปในตัว นับเป็นการขยายโครงการเด็กก่อนวัยเรียนหรือเด็กอนุบาลที่เกิดขึ้นจริง ด้วยความช่วยเหลือจากมูลนิธิ AGAPP (Aklat, Gabay, Aruga Tungo sa Pag-angat at Pag-asa) จึงสามารถระบุโรงเรียนที่มีผลการเรียนต่ำและสร้างห้องสมุดโรงเรียนขึ้นที่นั่นได้ ห้องสมุดโรงเรียนทำหน้าที่เหมือนห้องเรียนสำหรับเด็กก่อนวัยเรียนไปด้วย

โครงการความร่วมมือระหว่างห้องสมุดในโรงเรียนรัฐและโรงเรียนเอกชนกำลังเกิดขึ้น โครงการหนังสือเคลื่อนที่ (The Book Mobile) ของโรงเรียน De La Salle Zobel (Marco, 2011) มุ่งที่จะมอบหนังสือให้นักเรียนในโรงเรียนรัฐในจังหวัด Muntinlupa บรรดาบรรณารักษ์โรงเรียน De La Salle Zobel จะเล่านิทานเมื่อ Book Mobile ไปเยี่ยมโรงเรียนรัฐต่างๆ โรงเรียน De La Salle อีกแห่งหนึ่งในเมือง Lipa, Batangas City ก็ดำเนินโครงการขยายโอกาสเช่นเดียวกันนี้ พวกบรรณารักษ์โรงเรียน De La Salle เล็งเห็นความสำคัญของการรู้หนังสือที่เป็นผลจากหนังสือและการอ่าน จึงได้คัดเลือกโรงเรียนในเขตของตนที่ขาดแคลนสื่อการอ่านให้เป็นผู้ได้รับบริจาคหนังสือจากกิจกรรมโครงการขยายโอกาสนี้ อีกโครงการในรูปแบบเดียวกันอย่าง MUNTIPARLAS (Muntinlupa, Paranaque, Las Pinas School Association of School Libraries) จัดกิจกรรมเล่านิทานและบริจาคหนังสือให้กับโรงเรียนรัฐในพื้นที่อย่างสม่ำเสมอเช่นกัน เป็นการให้โอกาสนักเรียนในโรงเรียนรัฐได้มีโอกาสอ่านหนังสืออื่นๆ ที่นอกเหนือจากตำราเรียน

มีองค์กรอิสระมากมายที่สนับสนุนและช่วยเหลือการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนในประเทศ ตัวอย่างหนึ่งได้แก่องค์กร Sombat Trust ซึ่งเป็นองค์กรการกุศลแห่งประเทศไทยที่ให้ความช่วยเหลือห้องสมุดโรงเรียนรัฐใน Tanauan, Batangas โดยจัดหาหลักสูตรและคอลเลกชันหนังสือห้องสมุดที่จัดตามบริบทให้กับโรงเรียนรัฐ ขณะนี้ ทางองค์กรกำลังดำเนินงานสนับสนุนห้องสมุดโรงเรียนแห่งที่ 7 และยังจัดอบรมครูให้กับครูโรงเรียนรัฐในด้านกิจกรรมเกี่ยวกับการรู้หนังสือและการดำเนินงานด้านห้องสมุดพื้นฐาน

นอกจากนี้ยังมี Sa Aklat Sisikat ที่ได้จัดทำห้องสมุดในห้องเรียนให้กับโรงเรียนรัฐที่ใช้โปรแกรม Read-aton Program ในระดับประถมปีที่ 4 ครูได้รับการอบรมให้สามารถดำเนินโครงการได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

เมื่อกระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้ระบบ K-12 ในปีการศึกษานี้ PASLI (Philippine Association of School Libraries, Inc.) ก็ได้จัดการประชุมและเชิญบรรณารักษ์โรงเรียนมาฟังและซักถามเกี่ยวกับระบบการศึกษาใหม่ ในงานยังมีการอภิปรายเกี่ยวกับบทบาทของบรรณารักษ์เพื่อเตรียม

ความพร้อมในการรับมือกับการศึกษาหลักสูตร 12 ปีด้วย วิทยาการซึ่งได้แก่ ดร. เอ็ด เฟอร์มิน ได้ชี้ให้เห็นบทบาทของบรรณารักษ์โรงเรียนในบริบทของหลักสูตรการศึกษา 12 ปี บรรณารักษ์โรงเรียนเป็นผู้จัดการห้องสมุด ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีด้านการเรียนการสอน และยังเป็นครูอีกด้วย ซึ่งจะได้กล่าวถึงบทบาทเหล่านี้ในลำดับต่อไปภายหลัง ก่อนจะจบช่วงการบรรยายหลัก ในการประชุม ได้มีการร้องขอโปรแกรมการสอนด้านห้องสมุดที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน ที่สอดแทรกทักษะการเข้าถึงข้อมูลและสื่อต่างๆ ไว้ และนี่จะเป็นความท้าทายของ PASLI ในบริบทของระบบการศึกษา 12 ปี

เมื่อกล่าวถึงโปรแกรมการสอนด้านห้องสมุด ห้องสมุดโรงเรียนเอกชนอย่างเช่น โรงเรียน Ateneo de Manila High School Media Center และ Assumption College Integrated School Libraries ก็ได้จัดทำโปรแกรมพัฒนาคอลเลกชันหนังสือให้ทันสมัย นอกจากนั้น ยังได้ปรับปรุงโปรแกรมการเรียนการสอนให้ทันสมัยตามไปด้วย โรงเรียนแห่งแรกเลือกใช้โปรแกรมทักษะการรู้สารสนเทศ (Information Literacy Skills Program) ตามแบบอย่างและตามการประมวลผลข้อมูลของระบบ Kuhlthao's Guided Inquiry (Cabunagan, 2011) ส่วนโรงเรียนที่สองเพิ่มเสริมโปรแกรมการเรียนการสอนด้านห้องสมุดของตนสำหรับเด็กนักเรียนระดับประถมศึกษาโดยสมัครเป็นสมาชิก Lexile - Academic Enrichment Program ของ Scholastic โปรแกรมนี้ช่วยห้องสมุดโรงเรียนในการวัดระดับความสามารถในการอ่านของนักเรียน และจับคู่เด็กนักเรียนดังกล่าวกับหนังสือที่พวกเขาสามารถอ่านได้อย่างมั่นใจ (Nera, 2011)

ในระดับนานาชาติ สมาคม IASL และ IFLA (International Federation of Library Associations) จะรายงานความคิดริเริ่มเรื่องห้องสมุดโรงเรียนและกิจกรรมจากส่วนต่างๆ ของโลก ฉันรู้สึกประทับใจกับความรวดเร็วที่สมาคมห้องสมุดโรงเรียนในทวีปยุโรป อเมริกา และประเทศกำลังพัฒนาทั้งหลายจัดการกับประเด็นต่างๆ อย่างการรู้หนังสือ โปรแกรมเว็บ 2.0 ระบบ Cloud computing และการรู้เท่าทันสื่อ

ในประเทศโปรตุเกส ห้องสมุดสาธารณะกำลังจัดทำโปรแกรมการอ่านสำหรับครอบครัว นอกจากนั้น ยังจัดทำโปรแกรมการอ่านสำหรับเด็กวัยหัดเดินโดยประสานงานกับโรงเรียน ในฮอนดูรัสมีการออกแบบการอบรมบรรณารักษ์โรงเรียนโดยได้รับเงินช่วยเหลือ ในสวีเดนกำลังจัดตั้งห้องสมุดโรงเรียนโดยการผ่านร่างกฎหมายใหม่ที่สนับสนุนการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียน ในไนจีเรียมีโครงการ Uniform Basic Education (UBE) ที่ระบุว่าห้องสมุดโรงเรียนมีส่วนส่งเสริมการพัฒนาการศึกษาและการรู้หนังสือ

เอกสารแสดงจุดยืนอย่าง School Library Manifesto (IFLA 2002) และคำประกาศ “A Library for Every School” (IFLA 2010) เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของบรรณารักษ์โรงเรียน ประกาศดังกล่าวประกอบด้วยภารกิจ วิสัยทัศน์ และเป้าหมายของห้องสมุดโรงเรียนที่เราสามารถยึดถือเป็นหลักการในการดำเนินงานของห้องสมุดโรงเรียน นอกเหนือจากมาตรฐานระดับท้องถิ่นและระดับชาติ รายงานทางการของยูเนสโกในหัวข้อทศวรรษแห่งการรู้หนังสือ (Literacy Decade 2003-2013) อธิบายถึงผลลัพธ์ของห้องสมุดโรงเรียนที่มีต่อการผลักดันเรื่องสิทธิเสรีภาพในการอ่านและการเข้าถึงข้อมูลโดยถ้วนหน้า เอกสารอีกฉบับหนึ่งที่บรรณารักษ์โรงเรียนจะพบว่าให้ข้อมูลและเป็นประโยชน์ ได้แก่ หลักสูตรของยูเนสโก เรื่องการรู้เท่าทันสื่อ (Media Literacy Curriculum) รายงานชุดนี้เป็นแนวทางให้บรรณารักษ์ที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ใช้ในการสร้างบทเรียนสำหรับการเรียนการสอนด้านห้องสมุดที่ผสมผสานการรู้สารสนเทศและการรู้เท่าทันสื่อเข้าด้วยกัน

ห้องสมุดโรงเรียนในประเทศกลุ่มอาเซียน

ตามที่ได้เห็นได้จากรายงาน งานวิจัย และการริเริ่มทั้งหมดที่เน้นถึงบทบาทที่สำคัญของห้องสมุดโรงเรียนและบรรณารักษ์ ผู้นำในโรงเรียนจำต้องระลึกถึงบทบาทและการสนับสนุนของห้องสมุดโรงเรียนและบรรณารักษ์ บทบาทเหล่านี้ต้องมีการตรวจสอบอยู่เสมอเพื่อรักษามาตรฐานไว้ให้คงอยู่ในเกณฑ์หรือสูงกว่า การจัดสัมมนาเป็นประจำสม่ำเสมอจะเป็นการริเริ่มที่จะคอยตรวจสอบมาตรฐานของห้องสมุดโรงเรียนในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ให้อยู่ในเกณฑ์อยู่เสมอ ควรมีการจัดตั้งเครือข่ายการเรียนรู้ทางวิชาชีพในหมู่บรรณารักษ์โรงเรียนในกลุ่มประเทศอาเซียนขึ้น เพื่อคล้ายคลึงกันทั้งในด้านการปฏิบัติและทฤษฎี นอกจากนั้น ยังควรที่จะศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการแลกเปลี่ยนแบ่งปันทรัพยากรระหว่างห้องสมุดโรงเรียนต่างๆ ในภูมิภาคเพิ่มเติม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง โดยอาศัยเทคโนโลยีเป็นสื่อหรือสะพานระหว่างโรงเรียนและบรรณารักษ์ เราจำเป็นต้องเรียนรู้จากกันและกันและจากประสบการณ์ของเรา เราสามารถร่วมมือและกลายเป็นผู้นำในชุมชนของเราและในสังคมในระดับที่กว้างใหญ่ขึ้นได้ เราสามารถสร้างอาเซียนที่ดียิ่งขึ้นได้ผ่านทางบริการและโครงการห้องสมุดโรงเรียน

รายการอ้างอิง

หนังสือ

_____ Information Power: Building partnerships for learning. American Association of School Librarians and Association for Educational Communications and Technology. Chicago, Illinois : American Library Association, 1998.

Johnson, Marilyn. This Book is Overdue! How Librarians and Cybrarians Can Save Us All! New York: Harper Collins, 2010.

Langhorne, Mary Jo and Dennis Rehmke. Developing 21st Century Literacies: A K-12 Library Curriculum Blueprint with Sample Lesson Plans. New York: Neal-Schuman Publishers, 2011.

Pulver, Beth and Donald C. Adcock. Information Literacy Skills: Accessing Information. Chicago, Illinois: Heinemann Library, 2009.

Thomas, Douglas and John Seely Brown. A New Culture of Learning: Cultivating the Imagination for a World of Constant Change. USA : Douglas Thomas and John Seely Brown, 2011.

Wallace, Virginia and Whitney Norwood Husid. Collaborating for Inquiry Based Learning: School Librarians and Teachers Partner for Student Achievement. California: ABC CLIO, 2011.

บล็อก หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ จดหมายข่าว วิทยานิพนธ์

Lonsdale, Michele. Impact of School Library on Student Achievement: A review of the research report for the Australian School Librarians Association. Victoria, Australia: Australian Council for Educational Research, 2003.

Newsletter for IFLA Section no. 11 School Libraries and Information Centers. Issue 53, December 2011.

_____ School Library Proclamation: A Library in Every School. International Association of School Libraries. Queensland, Australia: IASL, 2010.

_____ School Libraries Work! US: Scholastic Research Foundation, 2008.

Totanes, Vernon R. Money and Leadership: A Study of Theses on Public School Libraries Submitted to the University of the Philippines' Institute of Library and Information Science. Quezon City, Philippines: UP Diliman, 2005.

Usogo, Ima-M P and Eboro Usanga. The Role of Nigerian Primary School Libraries in Literacy and Lifelong Learning. Library Philosophy and Practice, March 2007.

Williams, Dorothy, Louisa Coles and Caroline Wavell. Impact of School Library Services on Achievement and Learning in Primary Schools: Critical literature review of the impact of school library provision on achievement and learning in primary level students. London, UK: School of Information and Media Faculty Management, Robert Gordon University, Department for Education and Skills and Resource: The Council for Museums, Archives & Libraries, 2002.

The 5 Laws of Library Science. Retrieved June 15, 2012.

http://en.wikipedia.org/wiki/Five_laws_of_library_science

Prensky, Marc. Digital Natives, Digital Immigrants. One Horizon. MCB Univeristy Press. Vol 9. No. 5 2001. (PDF)

Wagner, Tony. Rigor Redefined: The Seven Survival Skills for Careers, Colleges and Citizenship. Advisors Corner.

www.hosa.org/.../advisors_corner_oct08_pg2

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงสำหรับบรรณารักษ์ในโรงเรียนดังรายนามต่อไปนี้ที่กรุณามอบบทความให้อ้างอิง
ประกอบการนำเสนอระหว่างการประชุม Regional IASL Conference in Bacolod ระหว่างวันที่ 27-28
เมษายน 2555

Cabunagan, Ronald. Implementing an Information Literacy Skills Program, Ateneo de Manila High School. Quezon City.

Marco, Darell. The Book Mobile Project of De La Salle Zobel School, De La Salle Zobel School. Alabang, Muntinlupa City.

Nera, Joy Fajardo. To Lexile or Not to Lexile, Assumption College, San Lorenzo, Makati City.

เอกสารจากภาครัฐและหน่วยงานด้านการศึกษา

DepEd Order 56 s. 2011 School Library Guidelines.

DepEd Advisory: Kindergarten and Early Childhood Curriculum c. 2010.

DepEd Order 74 s. 2009 Mother Tongue Based - Multilingual Education.

Official Gazette: The K-12 Program.

<http://www.gov.ph/k-12/>

อุทยานการเรียนรู้

สำนักงานบริการและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน)
สำนักนายกรัฐมนตรี